

KUYUMCULUK SEKTÖRÜNDE VERGİLENDİRME, FATURALANDIRMA VE MASAK YÜKÜMLÜLÜKLERİ 2026

İSTANBUL
TİCARET
ODASI
— 1882 —

KUYUMCULUK SEKTÖRÜNDE VERGİLENDİRME, FATURALANDIRMA VE MASAK YÜKÜMLÜLÜKLERİ

2026

İSTANBUL
TİCARET
ODASI
— 1882 —

İTO Çağrı Merkezi

444 0 486

İTO Yayın Kurulu

Mehmet Develiođlu

Münir Üstün

Prof. Dr. Nihat Alayođlu

Erhan Çardaklı

Hasan Uluç Hacıhasanođlu

A. Erdem Kiracı

Tolunay Dayı Yalçın

İTO yayınlarına internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

www.ito.org.tr

Hazırlayan

Tolgahan Dağaşan

İTO Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü

Tashih

Hicret Kobalas

Grafik Tasarım

Tekin Öztürk

PROJESANAT

Baskı

Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık Sanayi Ticaret Ltd. Şti.

www.vizyonbasımevi.com.tr

1. Baskı: 2025, İstanbul

Güncellenmiş 2. Baskı: Nisan 2026, İstanbul

Copyright © İTO (İstanbul Ticaret Odası)

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yazarın ve İTO'nun önceden yazılı izni olmaksızın mekanik olarak fotokopi yoluyla veya herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

Bu eserin bazı bölümleri veya paragrafları sadece araştırma veya özel çalışmalar amacıyla yazarın adı ve İTO belirtilerek kurumun bilgisi dâhilinde kullanılabilir.

SUNUŞ

İstanbul Ticaret Odası, farklı sektörlerle ilişkin olarak sektörün mevcut durumu ve mahiyeti ile ilgili pek çok çalışmaya öncülük etmektedir. Nitekim kuyumculuk sektörü ve sanatkârlarımız iktisadî ve sosyal yapının en önemli yapı taşlarından biridir. Bu yapı taşının değerli bir emek ürünü olan altın; tarih boyunca devletin gücünü ve varlığını göstermesinin yanı sıra halk arasında gelenek ve görenek açısından da değerini sürdürdü. Atölyeler ve fabrikalarla başlayan süreç, kurumsallaşmanın hızlanmasıyla geleneksel ile modern anlayışı özgünlükle bir araya getirdi. Böylece Türkiye, kuyumculuk ve mücevherat sektörü ile uluslararası bir boyut kazandı.

Tarihsel miras ve kültürel çeşitliliğin etkisiyle ülkemiz, kuyumculuk ve mücevherat alanında asırlar boyunca ustalıkla, ince işçilikle uyandırdığı etkiyi günümüzde de koruyarak özgün bir yer edindi. Özellikle altın üretimi ve işleme kapasitesiyle ön plana çıkan üretim zinciri, giderek büyüyen bir pazara hitap ediyor. Bu üretim zincirinin niteliğini daha çok artırmak ve sektörün bilgilendirilmesini sağlamak adına hazırlanan kitapçık, bir kılavuz ve rehber olarak ön plana çıkıyor.

Kitapçığın oluşturulmasına katkı sağlayan 4 No'lu Kuyumculuk Meslek Komitesi'ne teşekkür ediyoruz. Vergilendirme ve faturalandırmadan MASAK kapsamındaki yükümlülöklere kadar geniş ve güncel bilgilerin yer aldığı bu kitapçığın tüm ilgili kesimlere faydalı olacağına inanıyoruz.

İSTANBUL TİCARET ODASI

KUYUMCULUK SEKTÖRÜNDE VERGİLENDİRME VE FATURALANDIRMA

Kuyumculuk ve mücevherat sektörü, Türk kültüründe köklü bir geçmişe dayanmakta olup geleneksel zanaatkâr beceriler ile modern tasarım anlayışını bir araya getiren dinamik bir yapıya sahiptir. Ülkemiz pazarı, günümüzde hem iç pazarda hem de uluslararası pazarda önemli bir paya ve güçlü bir konuma sahiptir. Özellikle altın üretimi ve işleme kapasitesiyle önemli bir yere sahip olan kuyumculuk sektörü, ihracat potansiyeli ve istihdam kapasitesi açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Kuyumcukent gibi özel sektör bölgeleri ile bilgi transferi gerçekleştirilebilmekte ve modern teknolojilerle küresel taleplere uyum sağlayan sektör anlayışı korunabilmektedir.

Mücevher İhracatçıları Birliğinden edinilen ülkemiz mücevher ihracatı istatistikleri incelendiğinde; 2023 yılında 7,6 milyar dolar ve 2024 yılında 7,4 milyar dolar ihracat gerçekleştirildiği görülmekte olup söz konusu değer 2025 yılında ise 7,9 milyar dolara yükseldiği gözlemlenmektedir. 2025 yılında ülkemizin en fazla mücevher ihracatı yaptığı ilk üç ülkenin sırasıyla 2,8 milyar dolar ile Birleşik Arap Emirlikleri, 609 milyon dolar ile Hong Kong ve 416 milyon dolar ile İsviçre olduğu gözlemlenmektedir.

Mücevher İhracatı (Milyon Dolar)	2023	2024	2025
Altından Mamul Mücevherci ve Kuyumcu Eşyası	3.627	5.422	6.038
İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Altın	2.795	1.383	913
İşlenmemiş veya Yarı İşlenmiş Gümüş	468	102	270
Kıymetli Metallerin/Kıymetli Metallerle Kaplama Metallerin Döküntüleri	114	122	266

Bununla birlikte ülkemiz mücevherat sektörünün 2025 yılı ihracat istatistikleri 4 ana mal grubu bazında incelendiğinde; en çok pay alan mal grubunun 6 milyar dolar ile altın mamul mücevherci ve kuyumcu eşyası olduğu, bunu takiben 913 milyon dolar ile işlenmemiş ve yarı işlenmiş altın ürünlerinin yer aldığı gözlemlenmektedir. Altın mamul mücevherci ve kuyumcu eşyası ihracatı 2024 yılına kıyasla incelendiğinde ihracat değerinin %11,3 oranında arttığı görülmektedir.

Sektörün gelişiminin yanında sektörde gerçekleştirilen işlemler ve sektörde yaşanan sorunların günümüzdeki durumuna ilişkin bir çerçeve çizilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda sektöre ilişkin vergilendirme ve faturalandırma hususlarına ilişkin genel usul ve esaslara özellikle yer verilmektedir.

Kıymetli madenlere ilişkin tanımlar ve düzenlemeler, *Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar*'da yer almaktadır. Kıymetli maden tanımı "*her tür ve şekilde altın, gümüş, platin ve paladyum*" şeklinde yapılmış olup bu başlıkta değerlendirilen tanımlar aşağıda yer almaktadır.

1) ALTIN

- a) Standart İşlenmemiş Altın: En az 995/1000 saflıkta, nitelikleri bakanlıkça belirlenen barlar veya külçeler hâlindeki altın,
- b) Standart Dışı İşlenmemiş Altın: 995/1000'den düşük (995/1000 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki altın,
- c) İşlenmiş Altın: İşçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası hâlinde dönüştürülmüş altın.

2) GÜMÜŞ

- d) Standart İşlenmemiş Gümüş: En az %99,9 saflıkta, nitelikleri bakanlıkça belirlenen bar, külçe veya granül hâlindeki gümüş,
- e) Standart Dışı İşlenmemiş Gümüş: %99,9'dan düşük (%99,9 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki gümüş,
- f) İşlenmiş Gümüş: İşçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası hâline dönüştürülmüş gümüş.

3) PLATİN

- g) Standart İşlenmemiş Platin: En az %99,95 saflıkta, nitelikleri bakanlıkça belirlenen barlar veya külçeler hâlindeki platin,
- h) Standart Dışı İşlenmemiş Platin: %99,95'ten düşük (%99,95 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki platin,
- i) İşlenmiş Platin: İşçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası hâline dönüştürülmüş platin.

4) PALADYUM

- j) Standart İşlenmemiş Paladyum: En az %99,95 saflıkta, nitelikleri bakanlıkça belirlenen barlar veya külçeler hâlindeki paladyum,
- k) Standart Dışı İşlenmemiş Paladyum: %99,95'ten düşük (%99,95 saflık hariç) saflıkta külçe, bar, dore bar, granül, toz veya hurda şeklindeki paladyum,
- l) İşlenmiş Paladyum: İşçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası hâline dönüştürülmüş paladyum.

5) KIYMETLİ MADEN, TAŞ VE EŞYALAR

- m) Basılı Kıymetli Maden: Erimiş kıymetli madenin belirli boyutlarda bir kalıba dökülmesi ve el veya baskı (pres) ile işaretlemelerin yapılması ya da düz bir kıymetli maden şeridinden belirli boyutlarda çıkarılan kıymetli maden şeritlerinin darp yöntemiyle işaretlenmesi yoluyla usul ve esasları bakanlıkça belirlenecek şekil, ağırlık ve saflıklarda üretilen kıymetli madenler,
- n) Darphane üretimi kıymetli madenler: 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 106'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca Darphane tarafından basılan Cumhuriyet altın sikkeleleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını ve Darphane tarafından üretilen diğer kıymetli madenler,
- o) Kıymetli Taşlar: Elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet ve inci,
- p) Kıymetli Eşya: Kıymetli madenler veya kıymetli taşlardan yapılmış ya da bunları içeren eşyalar.

1) KUYUMCULUK SEKTÖRÜNDE VERGİLENDİRME

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler; kuyumcu toptancıları, imalatçı kuyumcular ve kuyumcu mağazaları olmak üzere temel olarak üç ana başlıkta ele alınmaktadır. Kuyumculuk işletmeleri, kuyumculuk faaliyetini gerçek kişi olarak sürdürüyor ise *Gelir Vergisi Kanunu* kapsamında, tüzel kişilik olarak sürdürüyor ise kurumlar vergisi kapsamında vergilendirilmeye tâbi olmaktadır.

Gerçek kişi olarak kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, *193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu* uyarınca bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların sâfi tutarınca gelir vergisine tâbidir. Gelir vergisi oranları ise 2026 yılı itibarıyla %15'ten başlayıp %40'a kadar ulaşmaktadır. Bu çerçevede, *Gelir Vergisi Kanunu*'nun "Basit Usulün Hududu" başlıklı 51'inci maddesinde;

MADDE 51- Aşağıda yazılı olanlar, basit usulden faydalanamazlar:

"Sarraflar ile kıymetli maden ve mücevherat alım satımı ile uğraşanlar"

şeklinde düzenlenmiştir. Bu itibarla sektörde faaliyet gösterenlerin her koşulda gerçek usulde vergilendirileceği belirtilmektedir. Gerçek usule tâbi mükellefler de tutacakları defterler yönünden iki sınıfa ayrılmakta olup, esnaf ve sanatkâr olarak faaliyet gösterenler *5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu* uyarınca "ikinci sınıf tacirler" yani "**işletme hesabı esasına göre defter tutanlar**" sınıfında yer almaktadır. Buna göre kuyumculuk faaliyeti yürüten esnafın yaptıkları işler gereği **fatura, sevk irsaliyesi, ödeme kaydedici cihaz fişi, perakende satış vesikası, sevk irsaliyesi**

fatura ve gider pusulası gibi belgeler düzenlemekle yükümlü sayılmaktadır.

Ayrıca *Vergi Usul Kanunu 176'ncı maddesinde* tüccarlar defter tutma bakımından ikiye ayrılmış olup **I'nci sınıf tüccarlar bilanço esasına göre II'nci sınıf tüccarlar ise işletme hesabı esasına göre** defter tutmaktadır. Hangi mükelleflerin hangi sınıf tüccar sayılacağı, sınıfların tespitine ilişkin hadler ve sınıflar arasındaki geçişe ilişkin düzenlemelere *Vergi Usul Kanunu'nun 177-181'nci maddeleri* arasında yer verilmektedir. İşletme hesabı esas ve bilanço esasına göre defter tutma ayırımına ilişkin hadler, *Vergi Usul Kanunu Tebliği* ile yayımlanmaktadır.

Bu kapsamda kuyumculuk faaliyeti süresince ticarî faaliyet amacıyla yapılan alım ve satım işlemlerinde *Vergi Usul Kanunu* gereği fatura düzenlenmesi zorunludur. Bununla birlikte kuyumculuk sektöründe nihai tüketicilerden altın alımı sıkça yapılmakta olup bu türden alımlarda **gider pusulası** düzenlenmesi gerekmektedir.

Tüzel kişi olarak kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler ise kurumlar vergisine tâbidir. Tüzel kişi şeklinde faaliyet gösteren kuyumculuk işletmeleri 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre indirim, istisna, beyan ve ödeme gibi tüm hükümlere uymakla mükellefler. Bu çerçevede söz konusu işletmelerin 2026 yılı itibarıyla kurum kazançları üzerinden %25 oranında vergi alınmaktadır. Bununla birlikte ilgili kanunun 32'nci maddesinin yedi ve sekizinci fıkrası uyarınca;

(7) "İhracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 5 puan indirimli uygulanır. Aracılı ihracat sözleşmesine dayanarak imalatçı veya tedarikçi kurumların, dış ticaret sermaye şirketleri veya sektörel dış ticaret şirketleri üzerinden gerçekleştirdikleri ihracat faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına da bu indirim uygulanır."

(8) "Sanayi sicil belgesini haiz ve filen üretim faaliyetiyle işgal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranı 1 puan indirimli uygulanır. Bu kazançların ihracata isabet eden kısmı için yedinci fıkra hükmüne göre indirimden faydalananlara bu fıkra kapsamında ayrıca indirimli uygulanmaz."

şeklinde hükme alınmıştır. Özetle ihracat yapan kurumların ihracat faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %5, sanayi sicil belgesini haiz ve bu üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %1 oranında indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanmaktadır.

Katma Değer Vergisi (KDV), gelir vergisine tâbi esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin ve kurumlar vergisine tâbi olan işletmelerin de mükellef olduğu bir vergi türüdür. Bununla birlikte kuyumculuk sektöründeki KDV uygulamasında birtakım istisnaî durumlar söz konusudur. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17'nci maddesinin dördüncü fıkrasının g bendinde:

MADDE 17-

4. Diğer İstisnalar:

(g) "Külçe altın ve külçe gümüş teslimleri ile kıymetli taşların (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebrecet, inci) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Türkiye'de kurulu borsalarda işlem görmek üzere ithali, borsaya teslimi ve borsa üyeleri arasında el değiştirmesi..."

şeklinde düzenlenmiştir.

Söz konusu hüküm uyarınca kuyumculuk sektöründe külçe altın ve külçe gümüş teslimleri KDV'den istisna tutulmaktadır. Bununla birlikte 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 23'üncü maddesinin e bendinde:

MADDE 23- Özel matrah şekilleri şunlardır:

(e) "Altından mamul veya altın ihtiva eden ziynet eşyaları ile sikkeler altınların teslim ve ithalinde matrah, külçe altın bedeli düşüldükten sonra kalan miktardır."

şeklinde düzenlenmiştir. Özetle külçe altın ve külçe gümüş teslimleri KDV'den istisna edilmiş olup bunun dışında yani külçe hâlde olmayan altın teslimleri için KDV matrahı hesaplanmaktadır. Bununla birlikte KDV matrahından indirilecek külçe altın tutarının tespitinde *Altın Borsası Bülteni*'nde o gün ilan edilen külçe altın alım fiyatlarının (o gün değer belirlenmemesi hâlinde ilan edilen son iş günündeki fiyatların) esas alınması gerekmektedir. Örneğin ithalat yoluyla temin edilen külçe altından imâl edilen veya

fason olarak imâl ettirilen veya teslim edildiği şekilde satın alınan ziynet eşyası ile sikke altınların tesliminde; satış bedelinden, teslim konusu mamulün bünyesinde yer alan külçe altının BİST Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda işlem yapılan son resmi iş gününde külçe altın için oluşan kapanış fiyatı esas alınmak ve satılan mamulün ayarı göz önünde tutulmak suretiyle tespit edilen has bedeli düşüldükten sonra kalan miktar KDV'nin matrahını oluşturmaktadır.

Külçe altından (hurda altın dâhil olmak üzere) altın mamulü veya altın ihtiva eden eşya imalatı yapanların yaptıkları işler karşılığında aldıkları ücretler ise KDV'ye tâbi tutulmaktadır.

Kıymetli taşlarda (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zaberce, inci) KDV uygulamasında ise:

- Borsada işlem görmek üzere ithali, borsaya teslimi ve borsa üyeleri arasında borsa içinde el değiştirmesi ve ilgili mevzuatına göre borsaya bildirilmek kaydıyla borsa üyeleri arasında borsa dışında el değiştirilmesi KDV'den istisna tutulmuştur.
- Borsaya üye olmayanlar arasında el değiştirmesi, borsa üyeleri tarafından borsaya üye olmayanlara teslimi (ilgili mevzuatına göre borsaya bildirilmesi hâli dâhil), borsaya üye olmayanlar tarafından borsa üyelerine teslimi, borsa üyeleri veya borsaya

üye olmayanlar tarafından nihaî tüketiciye teslimi, borsa üyeleri tarafından borsada işlem görmeyecek şekilde ithali, borsaya üye olmayanlar tarafından ithali durumlarında kıymetli taş bedeli dâhil toplam bedel üzerinden KDV tutarı hesaplanmaktadır.

Buna göre yukarıda yer verilen istisnaî durumlar haricinde kuyumculuk sektöründe KDV oranı genel hükümlere göre belirlenmekte olup 2026 yılı itibarıyla %20 olarak tespit edilmiştir.

Sektörde yer alan mallara ilişkin Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) oranları, ilgili kanunda yer alan (IV) sayılı listede düzenlenmekle birlikte yürürlük tarihi itibarıyla 11.09.2014 tarihinden başlayarak listede yer almamaktadır. **Güncel ÖTV oranlarını içeren listeler incelendiğinde, kuyumculuk sektöründe yer alan mallara ilişkin tutar/oranın bulunmadığı gözlemlenmektedir.**

Yukarıda belirtilen özel matrah koşulları göz önünde bulundurularak özel matrah koşullarında hesaplanan KDV matrahına ilişkin birtakım örneklere özellikle yer verilmektedir.

a) Altına ilişkin işlemlerde KDV matrahının hesaplanması

XYZ Kuyumculuk 14.12.2025 tarihinde bir perakende satış mağazasından 95.000,00 TL karşılığında 26 grama tekabül eden 14 ayar taşsız kullanıma hazır altın satın almıştır. Fatura düzenleyicisinin bu faturayı düzenlerken öncelikle İstanbul Altın Borsası (İAB)'nda en son işlem gören tarihli borsa kapanışında 1 gramlık has altın fiyatını tespit etmesi gerekmektedir. Yani özel matrah tutarına ulaşılrken kullanılması gereken fiyat Borsa İstanbul'un en son işlem gören iş gününe ait kapanış fiyatıdır. Bu durumda;

1 gram has altın fiyatı: 5.900,00 TL
14 ayar altın: 0,585 milyem

1 gram 14 ayar has altının özel matrah birim fiyatı:
 $5.900,00 * 0,585 = 3.451,50$ TL

26 gram 14 ayar altının özel matrah tutarı:
 $3.451,50 * 26 = 89.739,00$ TL

Geriye kalan, KDV dâhil işçilik tutarı:
 $95.000,00 - 89.739,00 = 5.261,00$ TL

KDV matrahı (KDV oranı %20): $5.261,00 / 1,20 = 4.384,16$ TL
KDV tutarı: $4.384,16 * 0,20 = 876,83$ TL

olarak hesaplanmaktadır.

b) Altın ve kıymetli taşlardan oluşan işlemlerde KDV matrahının hesaplanması

A Kuyumculuk, 14.12.2025 tarihinde B Kuyumculuğa 20 grama te-
kabül eden 18 ayar altın ve 200.000,00 TL değerinde pırlanta taş
içeren, toplam tutarı 300.000,00 TL olan çeşitli ürünler satmıştır.
Bu durumda;

1 gram has altın fiyatı: 5.900,00 TL
18 ayar altın: 0,750 milyem

1 gram 18 ayar has altının özel matrah birim fiyatı:
 $5.900,00 * 0,750 = 4.425,00$ TL

20 gram 18 ayar altının özel matrah tutarı: 88.500,00 TL

Kıymetli taşların teslimine ilişkin özel matrah kapsamında olan
işlemlerde, geriye kalan KDV dâhil işçilik tutarı:
 $300.000,00 - 288.500,00 = 11.500,00$ TL

KDV matrahı (KDV oranı %20): $11.500,00 / 1,20 = 9.583,33$ TL
KDV tutarı: $9.583,33 * 0,20 = 1.916,66$ TL

Kıymetli taşların teslimine ilişkin özel matrah kapsamında
olmayan işlemlerde, geriye kalan KDV dâhil işçilik tutarı:
 $300.000,00 - 88.500,00$ TL = 211.500,00 TL

KDV matrahı (KDV oranı %20): 176.250,00 TL
KDV tutarı: 35.250,00 TL

olarak hesaplanmaktadır.

2) KUYUMCULUK SEKTÖRÜNE İLİŞKİN DÜZENLENEN FATURA VE HADLER

Ülkemizdeki fatura kesme mükellefiyetleri ve hadleri Vergi Usul Kanunu (VUK) kapsamında düzenlenmektedir. Kanun kapsamında mükellefler için kâğıt fatura düzenlemek için sınır belirlenmekte olup kuyumculuk sektörü için bu sınır diğer sektörlerle göre farklı hesaplanmaktadır. 04.01.2020 tarihli ve 30998 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 514) ile yapılan düzenlemede:

MADDE 4-

(1) “Kuyumculuk, sarraflık ve mücevheratçılık gibi işlenmiş kıymetli maden ve kıymetli taş alım satımında bulunan mükelleflerce gerçekleştirilen işlenmiş kıymetli maden ve kıymetli taşlar ile bunlardan mamul eşya satışları bakımından 213 sayılı Kanunun 232’nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan fatura düzenleme mecburiyetine ilişkin haddin, mezkûr fıkra da yer alan ve işlemin gerçekleştiği yıla ait olan haddin 3 katı olarak uygulanması uygun görülmüştür.”

şeklinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede fatura düzenleme mecburiyetine ilişkin kuyumculuk sektörü için özel bir kapsam belirlenmiş olup her yıl belirlenen tutar üzerinden 3 katı olarak hesaplandığı gözlemlenmektedir. 2026 yılında fatura düzenleme zorunluğuna ilişkin düzenleme 31.12.2025 tarihli ve 33124 sayılı Resmi Gazete’de (5. Mükerrer) yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 588) ile belirlenmiş olup bütün sektörlerde fatura kullanma mecburiyeti 12.000 TL olarak tespit edilmiştir. Bu itibarla kuyumcular için fatura kesme sınırınının 2026 yılında 36.000 TL (12.000 x 3) olarak düzenlendiği görülmektedir. Yani kuyumculuk sektöründe faa-

liyet gösteren işletmelerin 36.000 TL'lik tutar üstünde gerçekleşen her satış için e-fatura veya e-arşiv fatura kesmesi gerekmektedir. Bu durumda 36.000 TL olarak belirlenen sınır altındaki işlemlerde, istem hâlinde satış yapanın veya işi yapanın fatura vermesi gerekir. Aksi hâlde fatura kesme mecburiyeti yoktur. Ancak bu durumda yazar kasa kullanma zarûreti söz konusudur.

Bununla birlikte *Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 459)* ve söz konusu *Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 575)* ile tahsilat ve ödemelerde tevsik zorunluluğuna ilişkin olarak:

“Tevsik zorunluluğu kapsamında olanların (mükellef olmayanların kendi aralarında yapacakları işlemler hariç olmak üzere) yapacakları, 30.000 TL’yi aşan tutardaki her türlü tahsilat ve ödemelerini aracı finansal kurumlar kanalıyla yapmaları ve bu tahsilat ve ödemeleri söz konusu kurumlarca düzenlenen belgeler ile tevsik etmeleri zorunludur.”

“Bu zorunluluk kapsamında, mükellef olmayanlar da tevsik zorunluluğu kapsamında olanlardan yapacakları alımlarına ilişkin 30.000 TL’yi aşan tahsilat ve ödemelerini aracı finansal kurumlar kanalıyla yapacaklardır.”

şeklinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler de 30.000 TL’yi aşan tahsilat ve ödemelerde tevsik zorunluluğu kapsamında yer almaktadır. Bu hususa ilişkin olarak 30.000 TL’lik tutara kadar yapılan işlemlerin tevsiki zorunlu olmamakla birlikte bu tutarın aşıldığı işlem dâhil olmak üzere bu ve sonraki işlemlere ilişkin tevsik zorunluluğu bulunmaktadır ve belgelendirme yükümlülüğü doğmaktadır. Örneğin bir işletme aynı gün içerisinde 10.000 TL, 10.000 TL, 8.000 TL ve 3.000 TL tutarında ayrı ayrı mal alımları gerçekleştirmiş olsun; bu durumda mal alım toplamı 3.000 TL’lik işlem ile 30.000 TL’yi aştığından, son işleme ait tahsilat ve ödemelerin tevsik zorunluluğu kapsamında aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması gerekmektedir.

Bununla birlikte *Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 459)*'nde *Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 572)* ile yapılan düzenlemelerde yabancılar ve/veya Türkiye mukîmi olmayan gerçek kişilerle yapılacak işlemlere ilişkin olarak:

(h) *“Tevsik zorunluluğu kapsamında olanların (mükellef olmayanlar hariç olmak üzere) yabancılar ve/veya Türkiye mukîmi olmayan gerçek kişilerle yapacakları işlemlere ilişkin tahsilat ve ödemelerin (şu kadar ki düzenlenecek) faturalarda yabancıların ve/veya Türkiye mukîmi olmayan gerçek kişilerin pasaport numaralarının yazılması şart olup bunun dışında pasaportların bir suretinin faturanın ekine konulmasına gerek bulunmamaktadır. Ayrıca tahsil edilen tutarların tahsilatı takip eden ilk iş günü sonuna kadar aracı finansal kurumlara yatırılması zorunluluğu aranılmayacaktır.”*

Buna göre tevsik zorunluluğu kapsamında olanların yabancılar ve Türkiye ikameti olmayan gerçek kişilerle yaptığı işlemlerde tahsilat ve ödemelerin aracı finansal kurumlar kanalıyla yapılması zorunluluğunun bulunmadığı hüküm altına alınmaktadır.

Kuyumculuk sektöründeki işlemler sonucunda e-fatura düzenlenmesi hâlinde “özel matrah” seçiminin yapılması gerekmektedir. Vergilendirme bölümünde bahsedildiği üzere altından mamul veya altın ihtiva eden ziynet eşyaları ile sikke altınların teslimi ve ithalinde KDV matrahı, külçe altın bedeli düşüldükten sonra kalan miktar olarak hükme alınmıştır. Bu kapsamda e-fatura işlemlerinde özel matraha göre fatura düzenlenmesi gerekmekte olup özel matrah nedeni olarak 805 kod numaralı “altından mamul veya altın içeren ziynet eşyaları ile sikke altınların teslim ve ithali” seçeneğinin işaretlenmesi gerekmektedir. Gümüşten mamul veya gümüş ihtiva eden eşyalar ile sikke gümüş teslimlerinde ve ithalatında ise

satış bedelinden teslim konusu mamulün bünyesinde yer alan külçe gümüş bedelinin düşülmesi gerekmekte olup KDV matrahı düşülen tutar üzerinden hesaplanmaktadır. Bu durumda e-fatura düzenleyen işletmelerin özel matrah kapsamında 808 kod numaralı “külçe gümüş ve gümüşten mamul eşya” seçeneğini işaretlemesi gerekmektedir.

İlgili bölümde açıklandığı üzere kıymetli taş (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zabercet, inci) teslimleri de özel matrah kapsamında ele alınmakta ve teslim türleri belirli sınırlarla düzenlenmektedir. Kıymetli taşlarda özel matrah şekli uygulaması, kıymetli taş ihtiva eden veya bu taşlardan yapılmış eşyanın ilgili mevzuatına göre borsaya bildirilmek kaydıyla borsa üyeleri arasında borsa dışında el değiştirmesiyle sınırlı olup kıymetli taş ihtiva eden veya bu taşlardan yapılmış eşyanın bu işlem dışındaki ithal, teslim ve el değiştirmelerinde özel matrah şekli uygulanmamaktadır. Bu sınırlar içinde yapılacak teslimlerde KDV matrahı kıymetli taş bedeli düşüldükten sonra kalan tutar olarak tespit edileceğinden fatura işlemlerinde özel matrah bölümünden işlem yapılması gerekmektedir. Düzenlenen faturalarda eşyanın KDV hariç satış bedeli ile kıymetli taşın cins, adet, kırat ve bedeli ayrıca yer almakta olup teslim edilen malın içeriğinde değerli taş haricinde altın veya gümüş bulunması hâlinde külçe altın ve gümüş için uygulanmakta olan istisnâî bedel buradan da istisna edilebilmektedir. **Kıymetli taş ihtiva eden veya bu taşlardan yapılmış eşyanın borsa üyeleri veya borsaya üye olmayanlar tarafından nihaî tüketicilere tesliminde özel matrah şekli uygulanmamakta, toplam bedel üzerinden %20 oranında KDV hesaplanmaktadır.**

Hurda veya mal alımı sırasında düzenlenecek faturanın belirlenmesi, hurda alımı yapılan satıcının gelir/kurumlar vergisi veya KDV mükellefi olma durumuna göre değişiklik gösterebilmektedir. **Mükellefiyetin varlığı durumunda satıcı tarafından fatura düzenlenmesi gerekmekte olup vergiden muaf esnaf olması hâlinde ise satıcı adına gider pusulası düzenlenmesi gerekmektedir.** Ödemenin banka üzerinden yapılması hâlinde banka dekontu, gider pusulası yerine de kullanılabilir. Bununla birlikte ödemenin yapılma türüne göre muhasebe kaydı yapılacak şekilde evrakların temin edilmesi (ör. dekont) ve malın taşınma durumuna göre irsaliye düzenlenmesi gerekebilir.

Kesilecek faturanın tarifi, şekli ve nizamına ilişkin hususlar *213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun sırasıyla 229, 230 ve 231'inci maddelerinde* düzenlenmektedir. Faturada bulunması gereken bilgiler şu şekilde belirlenmiştir:

1. Faturanın düzenlenme tarihi seri ve sıra numarası,
2. Faturayı düzenleyen adı, varsa ticaret ünvanı, iş adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası,
3. Müşterinin adı, ticaret ünvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası,
4. Malın veya işin nevi, miktarı, fiyatı ve tutarı,
5. Satılan malların teslim tarihi ve irsaliye numarası.

Bununla birlikte malın alıcıya teslim edilmek üzere satıcı tarafından taşındığı veya taşıtırıldığı hâllerde satıcının; teslim edilen malın alıcı tarafından taşınması veya taşıtırılması hâlinde alıcının; taşınan veya taşıtırılan mallar için **sevk irsaliyesi** düzenlemesi ve taşıtta bulundurulması koşula bağlanmıştır. Bahse konu mal, bir mükellefin birden çok iş yeri ile şubeleri arasında taşındığı veya satılmak üzere bir komisyoncu veya diğer bir aracıya gönderildiği hâllerde de malı gönderen tarafından sevk irsaliyesine bağlanması gerekmektedir.

İrsaliyeler hakkında fiyat ve bedelle ilgili bilgiler hariç olmak üzere faturanın nizamını oluşturan unsurların varlığı korunmalıdır. İrsaliyelerde ise malın nereye ve kime göndereceği belirtilmelidir.

Faturanın düzenlenmesinde uyulması gereken kaidelere ilişkin hususlar ise şu şekilde düzenlenmiştir:

1. Faturalar sıra numarası dâhilinde teselsül ettirilir. Aynı müessesenin muhtelif şube ve kısımlarında her biri aynı numara ile başlamak üzere ayrı ayrı fatura kullanıldığı takdirde bu faturalara şube ve kısımlarına göre şube veya kısmın isimlerinin yazılması veya özel işaretle seri tefriki yapılması mecburîdir.
2. Faturalar mürekkeple makina ile veya kopya kurşun kalem ile doldurulur.
3. Faturalar en az bir asıl ve bir örnek olarak düzenlenir. Birden fazla örnek düzenlendiği takdirde her birine kaçınıcı örnek olduğu işaret edilir.
4. Faturaların baş tarafında iş sahibinin veya namına imzaya mezun olanların imzası bulunur.
5. **Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azamî yedi gün içinde düzenlenir.** Hazine ve Maliye Bakanlığı; mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak bu süreyi indirmeye ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirmeye yetkilidir. Bu süreler içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır.
6. Kanun kapsamında fatura düzenlemek zorunda olanlar, müşterinin adı ve soyadı ile bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarasının doğruluğundan sorumludur (Ancak bu sorumluluk, iş bedeli sınırına göre fatura düzenlenmesi hususunun uygulandığı hâlleri kapsamaz). Fatura düzenleyenin istemesi hâlinde müşteri, kimliğini ve vergi dairesi hesap numarasını gösterir belgeyi ibraz etmek zorundadır.

"İrsaliyeli fatura", satılan ürünün başka bir adrese taşınması gerektiği durumlarda taşınma işlemine ve mal satışına dair detayları barındıran belgeye verilen isimdir. Bu belge, alıcının hem malın teslim alındığını hem de satış işleminin gerçekleştiğini belgelemesi amacıyla kullanılmaktadır. Belge aynı zamanda sevk irsaliyesi yerine geçmekte olup taşıma irsaliyesini kapsamamaktadır. İmalat amacıyla gönderilmekte olan mallar için de sevk irsaliyesi yerine geçen "e-irsaliye" hizmeti kullanılmaktadır. E-irsaliye uygulamasında yer alması gereken bilgiler arasında e-irsaliyenin düzenlenme tarihi ve belge numarası; düzenleyenin adı ve soyadı, ticarî ünvanı, adresi, vergi dairesi ve vergi kimlik numarası; müşterinin adı ve soyadı, ticarî ünvanı, varsa vergi dairesi ve vergi kimlik numarası, iş yeri adresi ve farklı ise teslimat adresi; taşınan malın nevi, miktarı; fiili sevk tarihi ile sevk zamanı; malı taşıyan aracın plana ve şoför bilgileri ya da kargo lojistik firmasının bilgileri; başkanlık sistemlerinde elektronik ortamda sorgulanması, doğrulanması ve görüntülenmesine imkân vermek üzere karekod veya barkod gibi bilgiler yer almaktadır.

E-irsaliye faturaya geçiş zorunluluğuna ilişkin hükümler, *Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 509)*'da düzenlenmektedir. Bahse konu *Tebliğ'in IV.3.5. bölümünde yer alan "e- İrsaliye Uygulamasına Geçiş Zorunluluğu"* başlığına göre aşağıda belirtilen mükellefle-

rin e- İrsaliye uygulamasına dâhil olmaları ve düzenleyecekleri sevk irsaliyelerini ilgili tebliğdeki istisnaî durumlar haricinde e-İrsaliye olarak düzenlemeleri ve uygulama kapsamındaki mükelleflerden alacakları sevk irsaliyelerini de “e-İrsaliye” olarak almaları zorunludur. Buna göre;

1. *Özel Tüketim Vergisi Kanununa* ekli (I) sayılı listedeki malların imâli, ithali, teslimi vb. faaliyetleri nedeniyle EPDK’dan lisans (bayilik lisansı dâhil) alan mükellefler.
2. *Özel Tüketim Vergisi Kanununa* ekli (III) sayılı listedeki malların imâl, inşa, ithalini ve ana bayi/distribütör şeklinde pazarlamasını gerçekleştiren mükellefler.
3. *4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu* kapsamında düzenlenen işletme ruhsatı/sertifika sahipleri ve işletme ruhsatı/sertifika sahipleri ile yaptıkları sözleşmeye istinaden maden üretim faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişi mükellefler.
4. *4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 2’nci maddesinin (e) bendinde* tanımına yer verilen şekerin (*Beyaz şeker [standart, rafine küp ve kristal şeker], yarı beyaz şeker, rafine şeker, ham şeker ve kahverengi şeker olarak sınıflandırılan, pancar veya kamıştan üretilen kristallendirilmiş sakaroz ile nişasta kökenli izoglukoz, likid ya da kurutulmuş hâlde glukoz şurubu, sakaroz veya invert şeker veya her ikisinin karışımının suda çözünmesinden meydana gelen şeker çözeltisi ve invert şeker şurubu ile inülin şurubu*) imâlini gerçekleştiren mükellefler.
5. Demir ve çelik (GTİP 72) ile demir veya çelikten eşyaların (GTİP 73) imâli, ithali veya ihracı faaliyetinde bulunan mükellefler (ticarî kazançları basit usulde tespit edilenler hariç).
6. Tarım ve Orman Bakanlığınca gübre üretim ve tüketiminin kayıt altına alınmasına yönelik oluşturulan Gübre Takip Sistemi’ne kayıtlı kullanıcılar.

7. e-Fatura uygulamasına kayıtlı olan ve brüt satış hasılatı (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı);
 - a) 2018, 2019 veya 2020 hesap dönemlerinde 25 milyon TL,
 - b) 2021 veya müteakip hesap dönemlerinde 10 milyon TL ve üzeri olan mükellefler.
8. *11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun* hükümlerine göre komisyoncu veya tüccar olarak sebze ve meyve ticaretiyle iştigal eden mükellefler.
9. İnşaat Demiri İzleme Sistemine geçiş zorunluluğu getirilen mükelleflerden brüt satış hasılatı (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı) 2024 ve müteakip hesap dönemlerinde 1 milyon TL ve üzeri olan mükellefler.
10. Başkanlık, yapılan analiz veya inceleme çalışmaları neticesinde riskli ya da vergiye uyum düzeyi düşük olduğu tespit edilen mükellefleri veya mükellef gruplarını, faaliyet, sektör ve ciro tutarına bağlı olmaksızın yazılı bildirim yapmak ve geçiş hazırlıkları için en az 3 ay süre vermek suretiyle e-İrsaliye uygulamasına geçme zorunluluğu getirmeye yetkilidir. Kendisine yazılı bildirim yapılan mükelleflerin, yazılı bildirimde belirtilen süreler içinde e-İrsaliye uygulamasına dâhil olması gerekmektedir. Yazılı bildirim yapılan mükelleflerin, yazıda belirtilen süreler içinde e-İrsaliye uygulamasına dâhil olması ve tüm müşterilerine e-İrsaliye düzenlemeleri gerekmektedir.

Yazar kasa ve POS makinalarının kullanımı, ticarî işlemlerin kaydedilmesi ve ödeme işlemlerinin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan bir uygulamadır. Söz konusu işlemler, Gelir İdaresi Başkanlığının belirlediği yasal çerçeveye uygun olarak gerçekleştirilmektedir. **Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, fatura kesme limiti altındaki (2026 yılı itibarıyla KDV dahil 36.000 TL) işlemleri için yazar kasa kullanma mecburiyeti vardır. Alışverişte kredi kartı kullanılıyorsa zaten POS işlemleri gerçekleşmektedir.** Bununla birlikte *30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı (2. Mükerrer)*

Resmi Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 557) ile 1 Temmuz 2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere ödeme kaydedici cihaz (ÖKC) kullanmak zorunda olan mükelleflerin, kullandıkları eski nesil ödeme kaydedici cihazlarını yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar ile değiştirmeleri hususu düzenlenmiştir.

İşletmelerin günlük ve aylık alması gereken raporlar arasında, yeni nesil yazar kasa POS'lardan alınabilen gün sonu ve ay sonu raporları bulunmaktadır. Bu cihazda depolanan işletmeye ilişkin mâlî bilgiler hafızada kaydedilerek ihtiyaç hâlinde raporlanması gerekmektedir. Bunlardan biri gün sonu raporu olarak da adlandırılan "Z raporu"dur. Gün sonu Z raporu, bir iş günü içerisinde cihaz üzerinden yapılan satış bilgilerini içermektedir. Bu rapor gün içinde mesaî bitiminde (en geç 00.00'da) alınabilmektedir. Cihaz üzerinde hiç işlem yapılmayan günlerde ise Z raporu alınmasına gerek duyulmamaktadır. Günlük olarak alınabilecek raporlardan bir diğeri de X raporudur. X raporu, gün içerisinde belirli bir saatte, o saate kadar yapılan satışların tutarlarını öğrenmek amacıyla alınmaktadır. X raporu alındığında cihaz hafızası sıfırlanmamaktadır. Bununla birlikte **Z raporu mâlî bir rapor vasfında olup X raporu mâlî değer taşımamakta ve bilgi amaçlı kullanılmaktadır.**

Bir diğeri rapor ise "aylık Z raporu"dur. Aylık Z raporu, ilgili cihazdan yapılan bir aylık perakende satış tutarına ve tahsil edilen KDV tutarlarına yer vermektedir. Aylık Z raporunun alınma zorunluluğu bulunmamaktadır. Günlük raporlar dışında kullanılan bir diğeri rapor ise Mali Hafıza Raporları'dır. Bu raporlar cihazın kullanılmasına başlandığı andan itibaren tüm işlemleri kaydetmekte olup istenilen döneme istinaden raporlama gerçekleştirebilmektedir. Bu rapor türünde genel hasılat ile KDV tahsilatları ayrı bir şekilde görüntülenebilmekte ve haftalık/aylık/yıllık gibi çeşitli periyotlar için alınabilmektedir.

3) MÂLÎ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU (MASAK) KAPSAMINDAKİ YÜKÜMLÜLÜKLER

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterenlerin Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) yükümlülüklerine ilişkin hükümler 9.1.2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik” kapsamında düzenlenmektedir. Bu yönetmelik ile suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlüler, yükümlülükler, yükümlülüklerle uyumun denetimi ve diğer tedbirlere ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir. Tedbirler Yönetmeliğinin 4’üncü maddesinde;

“MADDE 4-

Yükümlü

(1) Kanunun uygulanmasında yükümlü, aşağıda sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticarî vekilleri ile benzeri bağlı birimleridir:

k) Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler”

hükmü yer almaktadır. Buna göre suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin mevzuatta kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler de yükümlü olarak yer almaktadır. Bu nedenle sektörde faaliyet gösterenlerin MASAK tarafından belirlenen yükümlülüklerle uyması zorunlu kılınmıştır.

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterenlerin MASAK kapsamındaki yükümlülükleri arasında kimlik tespiti, gerçek faydalanıcının tanınması, şüpheli işlem bildirim, muhafaza ve ibraz ile bilgi verme yükümlülükleri yer almaktadır. Söz konusu yükümlülüklerle ilişkin detaylara aşağıda yer verilmektedir.

1. Kimlik Tespiti

Tedbirler Yönetmeliğinin 5'inci maddesi uyarınca yükümlülerin;

- a) Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
- b) İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı 185.000 TL veya üzerinde olduğunda,
- c) Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,
- d) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin

kimliğe ilişkin bilgileri alması ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmesi ve işlemin gerçek faydalanıcısının ortaya çıkarılması için gerekli tedbirleri alması zorunlu tutulmuştur. Kimlik tespitinin iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanması gerekmekte olup sürekli iş ilişkisi tesisinde iş ilişkisinin amacı ve mahiyeti hakkında bilgi alınması gerekmektedir.

1.1. Gerçek Kişilerde Kimlik Tespiti

Gerçek kişilerin kimlik tespitinde;

- a) Ad-Soyad
- b) Doğum tarihi
- c) Uyruk

- d) T.C. kimlik numarası (Türk uyruklu olmayanlar için “doğum yeri” bilgisi alınır)
- e) Kimlik türü
- f) Kimlik seri no
- g) Adres
- h) Telefon numarası
- i) Faks numarası
- j) E-posta adresi
- k) İş ve mesleğe ilişkin bilgiler
- l) İmza

bilgilerinin alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte ilgilinin adı, soyadı, doğum tarihi, T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgilerin doğruluğunun; Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport ile üzerinde T.C. kimlik numarası bulunan ve

özel kanunlarında resmî kimlik hükmünde olduğu açıkça belirtilen kimlik belgeleri, Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir. Sürekli iş ilişkisi tesisinde beyan edilen adresin doğruluğunun; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden önceki üç ay içinde düzenlenmiş fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya başkanlıkça uygun görülen diğer belge ve yöntemlerle teyit edilmesi gerekmektedir. Teyide esas olan belgelerin okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması veya belgeye ait ayırt edici bilgilerin kaydedilmesi de bu yükümlülükler arasında yer almaktadır. Buna karşın 1.1.2016 tarihinden önce düzenlenmiş olan T.C. sürücü belgeleri üzerinden yapılacak kimlik tespitinde T.C. kimlik numarasının doğruluğunun teyidi zorunlu değildir.

1.2. Ticaret Siciline Kayıtlı Tüzel Kişilerde Kimlik Tespiti

Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerin kimlik tespitinde;

- a) Tüzel kişinin ünvanı
- b) Ticaret sicil numarası
- c) Vergi kimlik numarası
- d) Faaliyet konusu
- e) Açık adres
- f) Telefon numarası
- g) Faks numarası
- h) E-posta adresi
- i) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yeri)

bilgilerinin alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte tüzel kişiliğin ünvanı, ticaret sicil numarası, faaliyet konusu ve adresinin teyidi, ticaret siciline tescile dair belgelerden; vergi kimlik numarasının teyidi ise Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler üzerinden yapılmaktadır. Tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu gerçek kişilerin kimlik tespit usûlüne göre yapılırken, temsil yetkileri ise tescile dair belgeler üzerinden teyit edilmektedir. Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması ya da kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedilmesi gerekmektedir.

Mevcut bir sürekli iş ilişkisi kapsamında, tüzel kişiyi temsile yetkili kişinin yazılı talimatıyla tüzel kişi adına işlem talep edilmesi hâlinde talimatın şirket yetkilisine ait olduğundan emin olmak kaydıyla şirketi temsile yetkili kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içeren “noter onaylı imza sirküleri” üzerinden teyit edilebilmektedir.

Yükümlünün aslî faaliyet alanıyla ilgili mevzuatta, müşteriyle yüzyüze gelinmeksizin kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemlerle sözleşme kurulması uygun bulunduyorsa gerçek kişi veya ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisinin tesisinde müşteri kimliğinin doğrulanması amacıyla uzaktan kimlik tespit yöntemleri de kullanılabilir.

1.3. Gerçek ve Tüzel Kişiler Dışındakilerde Kimlik Tespiti

1.3.1. Dernek ve Vakıflarda Kimlik Tespiti

Derneklerin kimlik tespitinde;

- a) Derneğin adı
- b) Derneğin amacı
- c) Kütük numarası
- d) Vergi kimlik numarası

- e) Açık adres
- f) Telefon numarası
- g) Faks numarası
- h) E-posta adresi
- i) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yeri)

bilgilerinin alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte derneğin adı, amacı, kütük numarası ve adres bilgileri, dernek tüzüğü ile dernek kütüğündeki kayda ilişkin belgelerden; vergi kimlik numarası Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgelerden; derneği temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu gerçek kişilerin kimlik tespit usûlüne uygun belgelerden; temsil yetkisi ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilmektedir.

Vakıfların kimlik tespitinde;

- a) Vakfın adı
- b) Vakfın amacı
- c) Merkez sicil kayıt numarası

- d) Vergi kimlik numarası
- e) Açık adres
- f) Telefon numarası
- g) Faks numarası
- h) E-posta adresi
- i) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yeri)

bilgilerinin alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası ve adres bilgileri, vakıf senedi ile Vakıflar Genel Müdürlüğünde tutulan sicile ilişkin belgelerden; vergi kimlik numarası Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgelerden; vakfı temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu gerçek kişilerin kimlik tespit usûlüne uygun belgelerden; temsil yetkisi ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilmektedir.

Yabancı dernek ve vakıfların Türkiye'deki şube ve temsilciliklerinin kimlik tespiti, İçişleri Bakanlığındaki kayda ilişkin belgeler esas alınarak yapılmaktadır.

Ayrıca yetkililer tarafından istenmesi hâlinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması ya da kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedilmesi gerekmektedir.

1.3.2. Sendika ve Konfederasyonlarda Kimlik Tespiti

Sendika ve konfederasyonların kimlik tespitinde;

- a) Kuruluşun adı
- b) Kuruluşun amacı

- c) Sicil numarası
- d) Vergi kimlik numarası
- e) Açık adresi
- f) Telefon numarası
- g) Faks numarası
- h) E-posta adresi
- i) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yer bilgisi alınır).

Bununla birlikte alınan bilgiler, bu kuruluşların tüzükleri ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bölge çalışma müdürlüklerinde tutulan sicile esas diğer belgelerden; vergi kimlik numarası Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgelerden; bu kuruluşları temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu gerçek kişilerin kimlik tespit usûlüne uygun belgelerden; temsil yetkisi ise tescile dair belgeler veya temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilmektedir.

Ayrıca yetkililer tarafından istenmesi hâlinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması ya da kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedilmesi gerekmektedir.

1.3.3. Siyasî Partilerde Kimlik Tespiti

Siyasî parti teşkilatının kimlik tespitinde;

- a) Siyasî partinin ilgili biriminin adı
- b) Açık adres
- c) Telefon numarası
- d) Faks numarası

- e) E-posta adresi
- f) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yeri bilgisi) alınır.

Bununla birlikte siyasî partilerin ilgili biriminin adı ve adresi, tüzüklerinden; temsile yetkili kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun belgelerden; yetki durumlar ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilmektedir.

Ayrıca yetkililer tarafından istenmesi hâlinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması ya da kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedilmesi gerekmektedir.

1.3.4. Yurt Dışında Yerleşik Tüzel Kişilerde ve Yurt Dışında Kurulmuş Güven Sözleşmelerinde Kimlik Tespiti

a) Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin kimlik tespiti; Türkiye’de yerleşik tüzel kişiler için aranan belgelere, ilgili ülkede tekabül eden belgelerin Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından onaylanan veya “Yabancı Resmî Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi” çerçevesinde bu sözleşmeye “taraf ülke makamı” tarafından tasdik şerhi düşülen örnekleri üzerinden yapılmaktadır. Ayrıca risk temelli yaklaşım çerçevesinde, kimlik bilgileri gerektiğinde bu belgelerin noter onaylı Türkçe tercümeleri üzerinden teyit ettirilmesi gerekmektedir.

b) Yurt dışında kurulmuş bir güven sözleşmesinin konusunu teşkil eden mal varlığı hesabına, sözleşmede belirlenen gerçek veya tüzel kişi müteveli tarafından yükümlülerden kimlik tespitini gerektiren bir işlemin gerçekleştirilmesinin talep edilmesi hâlinde bu işlemler yapılmadan önce işlemin güven sözleşmesi kapsamında oluşturul-

lan mal varlığı hesabına talep edildiğinin yükümlülere yazılı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

Yurt dışında kurulmuş güven sözleşmesi kapsamında kimlik tespiti; güven sözleşmesinin Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından onaylanan veya “Yabancı Resmî Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi” çerçevesinde bu sözleşmeye taraf ülke makamı tarafından tasdik şerhi düşülen yazılı örnekleri üzerinden yapılmaktadır.

Risk temelli yaklaşım çerçevesinde kimlik bilgileri gerektiğinde bu belgelerin noter onaylı Türkçe tercümeleri üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca mütevellinin kimlik tespiti kapsamında alınan kimlik bilgilerinin teyit edilmesi gerekmektedir.

Gerçek faydalanıcının belirlenmesi kapsamında sözleşme kurucusu, lehtar ya da lehtar grupları ile varsa sözleşme kapsamında denetçi olarak belirlenen kişilerin kimlik bilgilerinin alınması ve bu bilgilerin teyidi için makul tedbirlerin uygulanması gerekmektedir. Söz konusu mal varlığını nihai olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişilerin ortaya çıkarılması için de gereken tedbirlerin alınması esastır.

1.3.5. Tüzel Kişiliği Olmayan Teşekküllerde Kimlik Tespiti

Apartman, site veya iş hanı yönetimi gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına yapılan işlemlerde;

- a) Teşekkülün adı
- b) Açık adres
- c) Telefon numarası
- d) Faks numarası
- e) E-posta adresi
- f) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk

uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yer bilgisi alınır).

Bununla birlikte teşekkül adına hareket eden kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun belgelerden; teşekküle ait bilgiler ile teşekkül adına hareket eden kişinin yetki durumu ise noter onaylı karar defteri üzerinden teyit edilmektedir.

Tüzel kişiliği olmayan iş ortaklıkları gibi teşekküllerin kimlik tespitinde;

- a) Ortaklığın adı
- b) Ortaklığın amacı
- c) Faaliyet konusu
- d) Vergi kimlik numarası
- e) Açık adres
- f) Telefon numarası
- g) Faks numarası
- h) E-posta adresi
- i) Temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum tarihi, uyruğu, T.C. kimlik numarası, kimlik türü, kimlik seri numarası ve imzası (Türk uyruklu olmayanlar için T.C. kimlik numarası yerine doğum yeri bilgisi) alınır.

Bununla birlikte ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu ve adresine ilişkin bilgilerin doğruluğu, noter onaylı ortaklık sözleşmesinden; vergi kimlik numarası, Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgelerden; ortaklık adına işlem talep eden kişilerin kimliği gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun belgelerden; yetki durumları ise temsile yetkili olduğuna dair belgelerden teyit edilmektedir.

Ayrıca yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası

okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması ya da kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedilmesi gerekmektedir.

1.3.6. Kamu Kurumlarında Kimlik Tespiti

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre genel yönetim kapsamındaki kamu idareleriyle kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olduğu işlemlerde, bunlar adına işlem yapan kişinin kimliğinin gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun olacak şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Yetki durumu ise mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit edilmektedir.

1.3.7. Başkası Adına Hareket Edenlerde Kimlik Tespiti

Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına bunları temsile yetkili kimselerin yetkilendirdiği kişilerce işlem talep edilmesi durumunda;

- a) Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kimlik tespiti, 1.2'nci ve 1.3.5'inci bölümlerde belirlenen usul ve esaslara göre yapılmaktadır.
- b) Tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülü temsile yetkili kimseler ile bunların yetkilendirdiği kişinin kimlik tespiti, gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun olacak şekilde yapılmaktadır. Temsile yetkili kişinin kimlik tespitinin bu şekilde yapılamaması hâlinde tespit, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içermek ve noter onaylı olmak kaydıyla vekaletname veya imza sirküleri üzerinden yapılabilmektedir.
- c) Temsile yetkililer tarafından yetkilendirilen kişilerin yetki durumu, noter onaylı vekaletname veya temsile yetkililer tarafından verilmiş yazılı talimat üzerinden yapılmaktadır. Temsile yetkili kimselerin yazılı talimatı üzerindeki imzaların, bunlara ait noter

onaylı imza sirküleri üzerindeki imzalar ile teyit edilmesi gerekmektedir.

İşlemlerin gerçek kişi müşteri adına başka bir kişi tarafından yapılması durumunda;

- a) Müşteri adına hareket eden kişinin kimlik tespitinin gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun olacak şekilde tespit edilmesi gerekmektedir.
- b) Müşteri adına hareket eden kişinin yetki durumunun noter onaylı vekaletname üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir.
- c) Adına hareket edilen müşterinin kimlik tespitinin usul ve esaslara uygun şekilde yapılamaması durumunda, noter onaylı vekaletname üzerinden yapılabilmektedir.
- d) Adına hareket edilen müşterinin daha önce yapılan işlemler nedeniyle kimlik tespitinin yapılmış olması durumunda talep edilen işlem, yazılı talimat üzerinde yer alan müşteri imzasının yükümlü nezdindeki imza ile teyit edilmesi kaydıyla, adına hareket edilen müşterinin yazılı talimatı ile yapılabilmektedir.

Bununla birlikte küçükler ve kısıtlılar adına bunların kanunî temsilcileri tarafından yapılan işlemlerde, mahkeme kararıyla veli tayin edilenler ile vasi ve kayyımların yetkisinin; ilgili mahkeme kararının aslı veya noter tasdikli sureti üzerinden teyit edilmesi gerekmektedir. Anne ve babaların reşit olmayan çocukları adına işlem talep etmeleri durumunda, adına işlem talep edilen çocuk ve işlemi talep eden velinin kimlik bilgisinin gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne uygun olacak şekilde tespit edilmesi yeterli olmaktadır.

Ayrıca yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsünün alınması ya da kimliğe ilişkin bilgilerin kaydedilmesi gerekmektedir.

1.3.8. Müteakip İşlemlerde Kimlik Tespiti

Daha önce usulüne uygun şekilde kimliği tespit edilenlerin, sürekli iş ilişkisi kapsamındaki yüz yüze yapılan ve kimlik tespiti gerektiren müteakip işlemlerinde, kimliğe ilişkin bilgiler alınarak bu bilgilerin yükümlüde bulunan bilgilerle karşılaştırılması gerekmektedir. Karşılaştırma sonrasında ilgili evraka işlemi yaptıran gerçek kişinin ad ve soyadı yazılarak imzasının alınması gerekmektedir.

Alınan bilgilerin doğruluğundan şüpheye düşülmesi durumunda bu bilgilerin, teyide esas kimlik belgelerinin veya bunların noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası bu belgelerde yer alan bilgilerin yükümlüde bulunan bilgilerle karşılaştırılarak doğrulanması gerekmektedir. Yüz yüze olmayan işlemler yapılmasını mümkün kılan sistemler kullanılarak gerçekleştirilen ve kimlik tespiti gerektiren müteakip işlemlerde ise müşteri kimliğinin doğrulanması ve kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerin güncel tutulmasına yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir.

1.3.9. Başkası Hesabına Hareket Edenlerde Kimlik Tespiti

Tüm yükümlülerin, bir başkası hesabına hareket edilip edilmediğini tespit etmek için gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Bu kapsamda yükümlülerin, kendi adına ya da başkası hesabına hareket eden kimselere sorumluluklarını hatırlatmak amacıyla gerekli duyuruları, hizmet verdikleri tüm iş yerlerine müşterilerin rahatça görebileceği şekilde asması önem arz etmektedir.

İşlem esnasında işlemi talep eden bir kimse, bir başkası hesabına hareket ettiğini beyan etmesi durumunda 1.1'inci ya da 1.3.7'nci başlıklarda yer alan usul ve esaslara göre işlemi talep edenin kimliği ve yetki durumu ile hesabına hareket edilenin kimliğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Kişinin başkası hesabına hareket etmediğini beyan etmesine rağmen kendi adına ya da başkası hesabına hareket ettiğinden şüphe-

lenilmesi hâlinde gerçek faydalanıcının tanınmasına yönelik tedbirlerin uygulanması gerekmektedir.

2. Gerçek Faydalanıcının Tanınması

Yükümlüler tarafından gerçek faydalanıcının tanınması amacıyla gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. **Bu kapsamda, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisi tesisinde, gerçek faydalanıcının tespitine yönelik olarak tüzel kişiliğin %25'i aşan hisseye sahip gerçek kişi ortaklarının kimliğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Tüzel kişiliğin %25'i aşan hisseye sahip gerçek kişi ortağının gerçek faydalanıcı olmadığından şüphelenilmesi veya bu oranda hisseye sahip gerçek kişi ortak bulunmaması durumunda, tüzel kişiliği nihaî olarak kontrolünde bulunduran gerçek kişi ya da kişilerin ortaya çıkarılması için tedbirler alınarak tespit edilen gerçek kişi ya da kişiler, gerçek faydalanıcı kabul edilmektedir. Bu hükümler uyarınca gerçek faydalanıcının tespit edilememesi durumunda ticaret sicilinde kayıtlı en üst düzey icra yetkisine sahip gerçek kişi ya da kişiler üst düzey yönetici sıfatıyla gerçek faydalanıcı kabul edilmektedir. Gerçek faydalanıcının kimlik bilgilerinin alınması ve bu bilgilerin teyidi için gerekli tedbirlerin uygulanması gerekmektedir. Bu kapsamda kimlik bilgilerini içeren noter onaylı imza sirküleri kullanılabilir.**

Yükümlülerin ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisi tesisinde ayrıca tüzel kişiliğin %25'i aşan hisseye sahip tüzel kişi ortaklarının kimliğini tespit etmesi gerekmektedir. Yurt dışında ikamet eden tüzel kişi ortaklarının bu kapsamda alınması gereken kimlik bilgileri teyidinin, ilgili ülkede Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) muadili kuruluşların ya da verilerin resmî olarak tutulduğu diğer kuruluşların açık kaynakları üzerinden yapılabilmektedir.

Bunlarla birlikte yükümlülerin (kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterenlerin);

- Karmaşık ve olağan dışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul hukukî ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve elde edilen bilgi, belge ve kayıtları istenildiğinde yetkililere sunmak üzere muhafaza etmesi,
- Müşterileri tarafından gerçekleştirilen işlemlerin; müşterilerinin mesleği, ticarî faaliyetleri, iş geçmişi, mâlî durumu, risk profili ve fon kaynaklarına dair bilgiler ile uyumlu olup olmadığını sürekli iş ilişkisi kapsamında devamlı olarak izlemesi; müşterileri hakkındaki bilgi, belge ve kayıtları güncel tutması, bu müşterilerin kimlik tespitine ilişkin alınan telefon ve faks numarası ile e-posta adresine ilişkin bilgilerinin doğruluğunun risk temelli yaklaşım çerçevesinde gerektiğinde bu araçları kullanarak ilgilile irtibat kurulmak suretiyle teyit etmesi,
- Yeni ve gelişen teknolojilerin kullanımının, yeni dağıtım kanalları dâhil olmak üzere mevcut ve yeni ürün ile yeni iş uygulamalarının getirdiği imkânların aklama ve terörün finansmanı amacıyla kullanılması riskine karşı özel dikkat göstermesi ve bunu önlemeye yönelik uygun tedbirleri alması,
- Yüz yüze olmayan işlemler yapılmasını mümkün kılan yöntem veya sistemleri kullanarak gerçekleştirilen sürekli iş ilişkisi tesisinde; hesaba para yatırma, hesaptan para çekme ve elektronik

transfer gibi işlemlere özel dikkat göstermesi, müşterinin mâlî profiline ve faaliyetlerine uygun olmayan veya faaliyetleriyle ilgili bulunmayan işlemleri yakından izlemesi, tutar ve işlem sayısı limiti belirlemek de dâhil uygun ve etkili tedbirleri alması,

- Kimlik tespiti yapamadıkları veya iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edinemedikleri durumlarda; iş ilişkisi tesis etmemesi ve kendilerinden talep edilen işlemi gerçekleştirmemesi,
- Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe duyulması nedeniyle yapılması gereken kimlik tespit ve teyidinin yapılamadığı durumlarda iş ilişkisini sona erdirmesi ve bu hâllerdeki işlemlerin şüpheli işlem olup olmadığını değerlendirmesi,
- Riskli ülkelerde yerleşik gerçek ve tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan teşekküller ve bu ülkelerin vatandaşları ile gireceği iş ilişkilerine ve işlemlere özel dikkat göstermesi, görünürde makul hukukî ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlerin amacı ve mahiyeti hakkında mümkün olan ölçüde bilgi toplaması ve bunları kayda geçirmesi

gerekmektedir.

Buna göre kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterenlerin; özel dikkat gerektiren işlemlerde, teknolojik risklere karşı tedbir alınması gereken durumlarda ve riskli ülkelerle ilişkilerde sıkılaştırılmış tedbirler uygulaması gerekmektedir.

Yüksek riskli durumlarda, tespit edilen riskle orantılı olarak aşağıda belirtilen tedbirlerin bir veya birden fazlasının ya da tamamının uygulanması gerekmektedir:

- a) Müşteri hakkında ilave bilgi edinmek ve müşteri ile gerçek faydalanıcının kimlik bilgilerini daha sık güncellemek,
- b) İş ilişkisinin mahiyeti hakkında ilave bilgi edinmek,
- c) İşleme konu mal varlığının ve müşteriye ait fonların kaynağı hakkında mümkün olduğu ölçüde bilgi edinmek,

- d) İşlemin amacı hakkında bilgi edinmek,
- e) İş ilişkisine girilmesini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak,
- f) Uygulanan kontrollerin sayı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak,
- g) Sürekli iş ilişkisi tesisinde ilk finansal hareketin, müşterinin tanınmasına ilişkin esasların uygulandığı bir başka finansal kuruluştan yapılmasını zorunlu tutmak.

3. Şüpheli İşlem Bildirimi

Şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu mal varlığının, yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına; bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması hâlidir.

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterenlerin, MASAK yükümlülükleri kapsamında şüpheli bir işlem fark ettiklerinde bu işlemi tutar gözetmeksizin derhal MASAK'a bildirmesi gerekmektedir.

Bildirim işlemleri;

- Gerçek kişi yükümlünün bizzat kendisi,
- Tüzel kişi yükümlünün kanunî temsilcileri,
- Tüzel kişiliği bulunmayanların yöneticileri veya bunlar tarafından yetkili kılınanlar,
- Uyum görevlisi atanan yükümlülerde bu görevliler

tarafından yerine getirilebilmektedir. Birden çok işlem bir arada ele alınarak şüpheli işleme ilişkin değerlendirme gerçekleştirilebilecek

olup şüpheli işlemlerin devamlı bilgi verme kapsamında bildirilmiş olması şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Şüpheli bir işlemle karşılaşıldığında gerekiyorsa yetki ve imkânlar ölçüsünde araştırma yapılarak edinilen bilgi ve bulgular göz önüne alınıp “Şüpheli İşlem Bildirim Formu” doldurmak suretiyle başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulabilmektedir. **Şüpheli işlemlerin, işleme ilişkin şüphenin olduğu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde başkanlığa bildirilmesi gerekmektedir.** Bir işlem hakkında bildirimde bulunulduktan sonra o işlemle ilgili yeni bilgi ve bulgular elde edilmesi hâlinde tekrar *Şüpheli İşlem Bildirim Formu*'nun doldurulması ve daha önce yapılan bildirim ek olduğunun belirtilerek başkanlığa iletilmesi gerekmektedir.

4. Bilgi ve Belge Verme

Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşların; başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin mikrofiş, mikrofilm, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlar da dâhil olmak üzere her türlü ortamdaki kayıtlarını, bu kayıtlara erişim sağlamak veya okunabilir hâle getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak istenilen usul, şekil ve sürede gecikmeksizin vermek ve gerekli kolaylığı sağlaması gerekmektedir. Kendisinden talepte bulunanların, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınması mümkün değildir. Aynı zamanda yükümlülerin; yerinde yapılan denetimlerde defter ve belgeleri denetime hazır bulundurması, tüm bilgi işlem sistemini denetimin amaçlarına uygun olarak denetim elemanlarına açması ve verilerin güvenliğini sağlaması gerekmektedir.

5. Muhafaza ve İbraz

Yükümlüler her türlü ortamdaki, yükümlülüklerine ve işlemlerine ilişkin belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları ise son kayıt tarihinden; kimlik tespitine ilişkin belge ve kayıtları son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süre ile muhafaza etmek ve istenmesi hâlinde yetkililere ibraz etmek zorundadır.

Yükümlü nezdindeki hesaplarla ilgili kimlik tespitine ilişkin belgelerin muhafaza süresinin başlangıç tarihi, hesabın kapatıldığı tarih olarak belirlenmiştir.

Ayrıca;

- Başkanlığa yapılan şüpheli işlem bildirimine ve uyum görevlisine yapılan dâhilî bildirimlere yönelik belge ve kayıtlar,
- Bildirime ek yapılan belgeler,
- Uyum görevlilerince bildirimde bulunmama kararı verilen şüpheli işlemlere ilişkin yazılı gerekçeler muhafaza ve ibraz yükümlülüğü kapsamında yer almaktadır.

MASAK kapsamındaki yükümlülükler kapsamında;

- Kimlik tespiti yükümlülüğüne uyulmadığının tespit edilmesi hâlinde her bir ihlal için o yıl belirlenen idarî para cezası,
- Şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğüne uyulmadığının tespit edilmesi hâlinde her bir ihlal için o yıl belirlenen idarî para cezası,
- Muhafaza ve ibraz yükümlülüğünü ihlal eden kimse için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası,
- Bilgi ve belge verme yükümlülüğünü ihlal eden kimse için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası

uygulanabilmektedir.

**İSTANBUL
TİCARET
ODASI**

— 1882 —